Sekso kaj Egaleco

Sendependa bulteno

Informoj pri virina agado

Numero 13 Februaro 1986

LA MARTELO KAJ LA PATO

Post la oktobra revolucio, Sovet-Unio metis sur sian nacian flagon novan simbolon: martelon kaj serpon. Supozeble tiam, tiu simbolo, kiu asertis la dignon de la fizika laboro, donis iom strangan impreson apud la kutimaj leonoj, kasteloj, krucoj kaj drakoj. Tiu nova simbolo, tamen, gloriigas nur difinitan specon de laboro. Kial oni ne metis, ekzemple, martelon kaj ... paton?

Se vi trovas tiun sugeston ridinda, demandu vin kial. Kial pato estas malpli digna simbolo, ol serpo? Pro la sama kialo, fakte, ke antaŭ cent jaroj serpo estis malpli digna, ol glavo: ĉar la homoj, kiuj uzis ĝin, estis malpli prestiĝaj.

En nia socio, prizorgado de familio kutime estas laboro de virinoj. Ofte oni sentimentale aludas al ĝia graveco, sed en la praktiko ĝi havas tre malaltan prestiĝon. Multaj viroj eĉ hontus agnoski, ke ili kapablas triki, baki kukojn, aŭ ŝanĝi vindotukon. Revuoj pri tiuj temoj estas „virinaj revuoj". Ĉu vi iam vidis viron en la trajno, kiu legas virinan revuon? Same volonte li aperus en virina kalsono.

Laŭ sugesto de Audrey Childs-Mee, ni dediĉas ĉi tiun numeron de SkE al la tradicie virinaj laboroj, ekzemple domtaskoj, manlaboroj, infanprizorgado ktp. Bedaŭrinde ŝajnas, ke la antaŭjuĝo kontraŭ tiuj temoj infektas ankaŭ la kontribuantojn de SkE. Malgraŭ petoj en antaŭaj numeroj, neniu kontribuis krom la proponinto. Do mi estis devigata mem verki preskaŭ ĉiujn artikolojn pri la temo, aldonante, laŭeble, feminisman nuancon.

Anna Brennan

Sekso kaj Egaleco

Sendependa novaĵletero

Jarabono (4 numeroj)
16 ned. gld. aŭ 15 irk.

Respondkuponojn sendu rekte al Anna Brennan, pagojn al ŝia nederlanda poŝtĉekkonto, 4412211.

Redaktoro
Anna Brennan
Colle Rasto
I-00039 Zagarolo
Italujo

Kunlaboris en ĉi tiu numero
Brian Holser
Lembe Laanest
Dermod Quirke

Kompostisto
Dermod Quirke

Perantoj:

Internacia (prezo: 16 ned.gld.): Universala Esperanto-Asocio, Nieuwe Binnenweg 176, 3015 BJ Rotterdam, Nederlando. Poŝtĉekkonto 378964 (UEA). Banko: Mees & Hoop, Coolsingel 93, 3012 EA Rotterdam (konto 25.52.89.804).

Brita (prezo: £4,00): Dermod Quirke, PO Box 14, Newark, Notts, NG24 4TP. Poŝtĉekkonto 12 463 0006.

Franca (prezo: FF45,00): Anne Elise Amblès, 20 bis rue Censier, 75005 Paris.

Germana (prezo: DM14,00): VEJGA, Töpferstraße 20, 4500 Osnabrück.

Itala (prezo: Lit.9000): Anna Brennan, Colle Rasto, 00039 Zagarolo. [Nur por italaj abonantoj: aliaj prefere pagu al ŝia nederlanda poŝtĉekkonto, aŭ al nacia peranto].

Japana (prezo: ¥1500): Sei to Byodo Hakkokai, p/a Hukunaga Makiko, Saginuma 1-10-5, Miyamae-ku, Kawasaki-si, 213. Poŝta ĝirokonto 0-99911, Tôkyô.

Nederlanda (prezo: ƒ16,00): Anna Brennan. Poŝtĉekkonto 4412211.

Norvega (prezo: Kr.40,00): Margrete Landmark, Torødveien 109, 3135 Torød. Poŝtĉekkonto 5 73 61 29.

Sveda (prezo: Kr.40,00): Märtha Andréasson, 2265 Tolsered, 425 90 Hisingskärra. Poŝtĉekkonto 27 01 05-4880.

Usona (prezo: $5,00): Charles Power, 755 Ceder Avenue, Long Beach, CA 90813.

◇ **Respondeca eldonanto** (verantwoordelijke uitgever): Anne Tilmont, Nationalestraat 108, B-2000 Antwerpen, Belgujo.

Tradicia virina agadkampo . . .

. . . ambicio plenumota

Audrey Childs-Mee [odri ĉajldz mi]
Nederlando

Kiam mi proponis, ke **Sekso kaj Egaleco** aperigu specialan numeron dediĉitan al la tradicie virinaj agadoj, mi ne malkaŝis al la redaktorino mian ne-neŭtralecon en la afero. Motivis la proponon unue la deziro ke, emancipiĝante, ni ne forgesu kaj nepre ne malestimu tiujn virinajn laborojn, sed ankaŭ persona ambicio plenumota! Kiel dankesprimon por ĉi tiu unua, espereble ne unusola, numero tiutema, mi prezentas mian konfeson.

Malgraŭ intereso pri ili, mi neniam montris min genia je la tradiciaj knabinaj kaj virinaj manlaboroj. Knabineto, mi ŝatis triki robojn por miaj inaj pupoj kaj pantalonkompletojn por la „iĉaj"*, sed mia pli aĝa, pli sperta, pli ĉiel-rekomendinda kuzino trikis pli belajn kaj kompate donacis ilin al mia povra gepuparo.

Junulino mi montris min iom lerta je intelektaj studoj, kaj sekve estis ekskludita de la dommastrumaj studoj en la lernejo.

Juna edzino-patrino mi finfine estis libera por min okupi pri kudrado, trikado, brodado kaj similaj interesoj, por utilo kaj plezuro; sed kiam mia filo anoncis, ke mi estas **la** patrino elektita de lia skolt-trupo por kudri la novan standardon, mi subite velkis pro la neatendita honoro, kaj rapidis fari taŭgan aranĝon kun vilaĝa kudristo. Ni tiam vivis en Singapuro, kie abundis lertaj, helpemaj vilaĝaj kudristoj.

Efektive, Singapuro fariĝis decidiga dividpunkto en mia dommastrumada vivo. Antaŭe avertite, ke pro la speciala klimato en tiu lando mi devos lasi al dungita indiĝena junulino la ĉiutagan mastrumadon de la hejmo, mi kunportis amason da brodaĵoj por okupi miajn nemastrumajn horojn. Ho ve! Oni neglektis averti min pri la efiko de tiu klimato ĉe la okuloj. Tre frue en mia singapura vivo mi trovis neebla longe rigardi proksime tenatajn verkaĵojn, kiajn brodaĵon, kudraĵon aŭ legaĵon. Mi devis retiriĝi el kunlaboro en grupo, kiu kudris piĵamojn por lepruloj; miajn ambiciojn pri „artverkoj" kune kun la kunportitaj materialoj, mi devis enkestigi. Anstataŭe mi forfrivolis mian tempon plenumante alian ambicion - mi fariĝis serioza golf-ludantino.

----

* Mi ŝatas la "iĉ"-proponon de Chris Fettes - ĝi estas la plej taŭga ĝisnuna, miaopinie.

Ree en Eŭropo mi komencis instruistan vivon; miaj gefiloj jam preferis aĉetitajn al hejmfaritajn vestaĵojn, kaj la kvanto da legado kaj studado, kiun postulis mia nova profesio, ne lasis tempon por la plezuroj de manlaboro - ekster iom da ĝardenumado, eksperimenta kuirado, endoma murpentrado k.s. Ankoraŭ nun, post multaj jaroj, kvankam de tempo al tempo mi entreprenas iomete da trikado aŭ kudrado se urĝe bezonata, malmultan tempon mi disponas (kaj eĉ malpli multan talenton) por krea, tradicie virina, agado.

Tamen - mi havas ankoraŭ ambiciojn, el kiuj mi esperas plenumi unu post ne tro da jaroj. Dank' al miaj amataj gefiloj mi estas, de kelkaj jaroj, avino; sed „avini" signifas pli ol nur „esti patrino de patro aŭ patrino", ĉu ne? Avino povas ludi gravan rolon - sen sin trudi en la pli intiman familian vivon de gepatroj kaj gefiloj - en la emocia kaj eduka evoluo de infanoj. Eĉ pli ol patrino, avino devas havi „virinajn lertecojn". Mi atendas de vi, mia kunlegantaro de **Sekso kaj Egaleco**, gvidon sur la vojo al proprigo de novaj lertecoj kaj laŭebla retrovo de antaŭaj lertecoj. Juna mi estis brita, maksimume eŭropa, patrino; mi ambicias esti esperantista, tial internacia, avino!

VOJAĜADO KUN BEBO

KELKAJ KONSILOJ

Anna Brennan, Italujo

Kiam mi anoncis mian intencon fari vojaĝon en februaro al Hungarujo, kunportante mian filon de 2½ monatoj, la homoj reagis kvazaŭ mi decidis porti lin al Alasko per sledo tirata de hundoj. Tamen, patrino ne bezonas resti hejme pro juna bebo. Necesas nur konsideri la fakton, ke nuntempe eĉ kiam ni vojaĝas, ni faras tion en pli komfortaj kondiĉoj ol tiuj en kiuj la homoj normale loĝis ĝis nun.

Laŭ mia sperto, estas fakte pli facile vojaĝi kun tre juna bebo ol kun iom pli aĝa infano, kiu ne dividas kun siaj gepatroj la intereson pri inaŭguroj de Esperanto-kongresoj, kaj laŭte esprimas sian opinion pri tio!

Planu la vojaĝon

Tamen, vojaĝado kun infano postulas planadon, precipe la unuan fojon. Vi ne povas simple lastmomente ĵeti kelkajn aĵojn en valizon. Faru liston antaŭ ol ekpaki. Ĝi estos utila ankaŭ por postaj vojaĝoj.

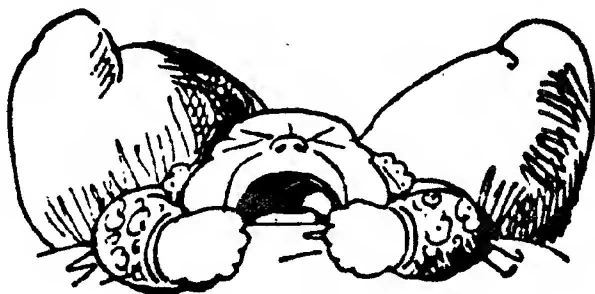
Dum la vojaĝo mem, evitu la neceson hasti. Vi ne povas rapide ŝanĝi trajnon portante valizon, ĉareton, skatolon da vindotukoj, duonplenan suĉbotelon, urseton kaj plorantan infanon kiu ĵus perdis sian ŝtrumpon.

Rutino

Multaj homoj timas vojaĝi kun bebo, ĉar ili estas konvinkitaj ke ia ajn devio de ŝia kutima rutino tuj portos terurajn sekvojn. Fakte, la rutino estas io tute artefarita, inventita por la gepatroj. Ĝi ne estas aparte necesa el la vidpunkto de la bebo. Se ĝi ne estas konvena, precipe dum vojaĝo, forĵetu ĝin! Kiam vi reiros hejmen, la bebo realkutimiĝos al sia antaŭa rutino post kelkaj tagoj.

Eble vi ankaŭ timas, ke vi iel mistraktos la bebon. Ne maltrankviliĝu! Beboj ne estas konataj pro emo al silenta suferado. Se via infano sentas malsaton, lacecon, aŭ alimaniere malbone fartas, ŝi certe laŭte informos vin pri tio. Do, se via bebo ne ploras, ne imagu problemojn. Ŝi estas kontenta.

Dum vi vojaĝas, ne timu fleksi la rutinon laŭnecese. Memoru, ke neniu normala bebo lasos sin malsatmorti. (Antaŭtempe naskita bebo, aliflanke, ne montras grandan intereson pri manĝado, kaj preferas dormi. Sed estas malverŝajne, ke vi vojaĝus kun tia infano). Fidu, ke la bebo scias, kiom ŝi bezonas manĝi. Se vi suspektas, ke ŝi volos manĝi ĝuste kiam vi devos eniri la aviadilon, manĝigu ŝin pli frue. Sed ne devigu ŝin manĝi, se ŝi klare ne volas. Vi rajtas manipuli la horaron, sed lasu la infanon mem decidi pri la kvanto, alie vi riskas perforte devigi ŝin manĝi pli ol ŝi bezonas.

Kion fari, se la bebo endormiĝas ĝuste kiam vi alvenas al la finstacio? Ne estas krimo veki ŝin; vi verŝajne eĉ konstatos, ke ŝi trankvile pludormas dum vi portas ŝin al la kajo. Se ŝi tamen vekiĝas, ŝi rapide reendormiĝos. Se ne, ŝi jam dormis sufiĉe.

Tre junaj beboj dormas tre facile. Ne necesas mallumigi la ĉambron, paroli flustre ktp. Se vi faras tion, vi fakte alkutimigas la bebon al tiuj kondiĉoj, tiel ke poste ili fariĝos esencaj. Eksperimentu! Eble vi trovos, ke via bebo ne estas tiel sentema, kiel vi imagas.

Vi povas porti vian infanon al vesperaj aranĝoj dum ŝi dormas en sia ĉareto aŭ seĝeto. Eble vi bezonos unue endormigi ŝin en pli trankvila etoso, kaj nur poste porti ŝin al la aranĝo. Cetere, se ŝi restas veka, sed bonhumora, ankaŭ tio estas en ordo. Ŝi simple bezonos dormi pli longe la postan tagon.

Kiel vojaĝi?

Aŭtomobile: Tiu vojaĝmaniero havas la avantaĝon, ke vi povas porti ĉion, kion vi bezonas, kaj iri laŭ via propra ritmo, haltante kiam vi deziras. Tre juna bebo povas vojaĝi sur la malantaŭa sidloko en portilo aŭ en la supra parto de ĉareto. Por pli aĝa bebo fiksu seĝon al la malantaŭa sidloko. Se vi volas teni la bebon, sidu malantaŭe, ne apud la ŝoforo. Tiu pozicio estas aparte danĝera.

Aviadile: Se vi devas vojaĝi sola kun infano, aviadilo estas la plej facila maniero, kondiĉe ke vi havos helpon ĝis kaj de la flughavenoj. Inter tiuj du punktoj, oni forprenas ĉiujn valizojn, tiel ke vi ne estos tro ŝargita dum la flugo mem. (Rezistu la tenton porti tro da manpakaĵoj). Kiam vi enskribiĝas ĉe la biletkontrolejo, demandu, kion fari pri la ĉareto aŭ rulseĝeto. Kutime, vi rajtas porti ĝin ĝis la aviadilo. Petu, ke oni redonu ĝin kiam vi alvenos, alie vi eble devos marŝi longajn distancojn tenante la infanon.

Verŝajne oni permesos al vi preteriri vicojn, ekzemple por eniri la aviadilon aŭ por trairi la doganon.

Ŝipe: La ĉefa problemo pri ŝipoj estas la amaso da ŝtupoj, kaj la longaj, malrapidaj vicoj, kiuj formiĝas por eniri kaj eliri. Se vi estas sola, vi devos simple trovi mariston kaj peti helpon. Rilate al vicoj, ofte eblas eviti ilin, precipe por eliri la ŝipon. Vi havos tempon por trankvile fini vian matenmanĝon (se temas pri nokta ŝipo) dum la aliaj pasaĝeroj ŝvitas kun siaj valizoj en mallarĝaj koridoroj. Kaj kiam ĉiuj estas for, vi povos senĝene eliri.

Se vi devas dormi sur la ŝipo, rezervu kajuton aŭ kuŝlokon. Vi ne povas teni la bebon en viaj brakoj la tutan nokton. La bebo povas dormi en via lito - apud la muro, por ne fali. Se eble, mendu la malaltan kuŝlokon. Estas tre maloportune trakti bebon sur alta lito.

Trajne: Se vi devos dormi sur trajno, mendu kuŝlokon, kiel por ŝipo. Mankas taŭgaj lokoj por ŝanĝi la vindotukojn. Se vi ne povas trovi malplenan kupeon, vi estos devigata ĝojigi viajn kunvojaĝantojn per tio. Faru sur la sidloko, sed ne forgesu unue meti sur ĝin tukon aŭ plastaĵon.

Portado

La plej oportuna maniero porti infanon dum mallonga vojaĝo estas per brustoportilo (por tre malgranda bebo) aŭ per dorsa portilo (por pli peza). Kun tiaj portiloj, vi povas facile supreniri ŝtupojn, eniri aŭtobusojn, ktp, kaj viaj manoj restas liberaj. La problemo estas tio, ke la infano rapide ekŝajnas tre peza, kaj vi estas devigata daŭre teni ŝin, eĉ kiam vi manĝas.

Tial vi eble preferos uzi rulseĝeton. Trovu kiel eble plej malpezan modelon, kiun vi povas faldi per unu mano, dum vi tenas la infanon per la alia. Se la bebo estas tro malgranda por sidi en ĉareto, verŝajne la plej bona solvo estas tiu speco de ĉareto, kiun oni povas malmunti. Por vojaĝado, elektu modelon kiel eble plej malgrandan, malpezan kaj facile (mal)munteblan.

Se vi estas sola, granda problemo estas porti bebon kun ĉareto kaj valizo. Eble vi povas pendigi la valizon de la ĉareto. En la plej malbona kazo, (se neniu voluntuliĝas) necesas simple peti helpon de kunvojaĝanto, kiu mem ne havas tro da pakaĵoj. Kutime ŝi ne kuraĝos rifuzi!

La plej granda problemo estas ŝtupoj. Demandu, ĉu troviĝas lifto. Kutime ĝi ja ekzistas, eĉ se tio ne estas anoncita. Se estas indikoj por handikapuloj, sekvu tiujn. Kun infanĉareto, vi bezonas ĝuste la samajn servojn. Se oni faras problemojn pri tio, postulu ke la plendanto mem helpu vin. Se necese, koleru. Ankaŭ vi havas rajtojn!

Distrado

Tre juna bebo estas kontenta dum longa vojaĝo sidi sur viaj genuoj. La movado de la veturilo facile endormigas ŝin. Pli aĝa infano, tamen, enuos. Estas neutile imagi, ke vi povos legi aŭ babili; vi devas esti preta ludi kun la infano dum la plej granda parto de la tempo. Tiam almenaŭ vi ĝuos la kompenson, ke la infano ĉarmos ĉiujn kunvojaĝantojn per sia bona konduto, dum vi rikoltos admiron pro via eksterordinara pacienco! Portu kelkajn el ŝiaj plej ŝatataj ludiloj, kaj unu novan. Se ŝi jam ĝuas bildlibrojn, tiuj okupos ŝian atenton sufiĉe longe.

Estas malfacile persvadi infanon sidi senmove dum longaj periodoj. Do, antaŭ ol ekvojaĝi, aŭ dum taŭgaj paŭzoj, donu al la bebo eblecon rampi aŭ kuri.

Mamnutrado

Ĉi tio estas certe la plej facila maniero manĝigi bebon dum vojaĝo. Bedaŭrinde, vi devas fronti tute artefaritan problemon: ke oni ne normale malkovras la mamojn en publikaj lokoj. Bonŝance, la situacio pliboniĝas, kaj mi mem regule mamnutras en restoracioj, trajnoj k.s., sen ke iu protestis ĝis nun.

La sekreto de diskreta mamnutrado estas certigi, ke la supra parto de la mamoj restu kovrita. Tial estus pli oportune portu larĝan bluzon, T-ĉemizon aŭ pulovron, kiun vi povas levi, prefere ol malbutonumeblan veston. Vi povas ekmanĝigi la bebon pli facile se vi ne portas mamzonon. Ekzistas specialaj mamzonoj por mamnutrado, sed necesas malhoki aŭ malzipi la antaŭan parton. Estas malfacile fari tion dum vi samtempe tenas la bebon, kaj ĝi kontribuas al la impreso, ke vi senvestiĝas publike.

Konkludo

Por ne tro multe tedi la senbebajn legantojn de SkE, mi priskribis nur la problemojn de la vojaĝo mem, sen diskuti la prizorgadon de la bebo kiam oni estas for de la hejmo. Multe pli estas ankoraŭ direbla, ekzemple pri preparado de lakto, banado, dormado, vindotukoj ktp. Sed mi esperas, ke mi jam skribis sufiĉe por montri, ke ja eblas vojaĝi kun infano, malgraŭ la ekzisto de problemoj, pri kiuj oni eĉ ne konscias, ĝis oni mem frontas ilin.

Leginte mian priskribon de luktoj kun bebo, ĉareto, valizoj, ktp, vi eble scivolas: ĉu efektive valoras la penon vojaĝi kun bebo? Tio kompreneble dependas de la individuo, sed mi mem certe opinias, ke jes.

KUIRRECEPTO

En la enkonduko, mi promesis aldoni feminisman nuancon al mia traktado de tradicie „virinaj" temoj. Nun ekestas interesa problemo: kiel oni verkas „feminisman" recepton?

Sed prefere mi esprimu la demandon en alia maniero: en la feminisma utopio, kiu kuirus? Ĉu tute ĉesus ekzisti kvarpladaj manĝoj kun francaj nomoj, delikataj saŭcoj, rafinitaj desertoj ... (pardonu; mi verkas ĉi tion tuj antaŭ la lunĉo).

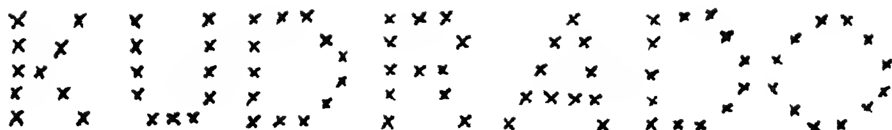
Evidente, kiam temus pri tia kuirado, ne estus problemo. Multaj homoj, ĉu viroj, ĉu virinoj, ĝuas la kuiradon kiam ĝi fariĝas preskaŭ artformo. Por ili ĝi ne estas laboro, sed plezuro.

Kuirado fariĝas feminisma demando ne en tiaj kazoj, sed kiam temas pri rutinaj aĉetado de manĝaĵoj, kuirado kaj telerlavado por familio. Ĝenerale, se oni laboras ankaŭ ekster la hejmo, tiuj taskoj fariĝas tre temporabaj kaj ne aparte plezurigaj. En socialismaj landoj oni solvas tiun problemon per malmultekostaj publikaj manĝejoj. Aliflanke, mi ne povas imagi, ke plaĉus al mi regule manĝi en tia loko. Familia manĝo fakte konsistas el pli ol simpla konsumado de manĝaĵoj; ĝi estas rito, en kiu ĉiuj familianoj sidiĝas kune, babilas, ktp. Se oni regule manĝus en publikaj manĝejoj, oni certe perdus tion.

Do, por reveni al mia unua demando: el kio konsistas „feminisma recepto"? Se oni supozas, ke ambaŭ gepatroj laboras ekster la hejmo, kaj revenas lacaj, sen multa emo ekfari komplikan manĝon, ĝi certe devus esti io rapide preparebla, sen tro granda laboro. Tamen, oni ne volas ĉiuvespere manĝi frostigitan aŭ elskatoligitan manĝon. Do, ĝi devus samtempe enhavi bonajn, freŝajn ingrediencojn. Kaj prefere ĝi ne postulu tro da lavendaj kaseroloj kaj teleroj.

Do, nun necesas nur doni la recepton de tiu ideala manĝo. Sed estas unu problemo ... Se iu scias, kiu manĝo plenumas ĉiujn el tiuj kondiĉoj, mi volonte scius pri ĝi, kaj aperigos la recepton en la venonta numero de SkE.

ab

En la ilustrita sekcio de **Plena Ilustrita Vortaro** troviĝas paĝoj dediĉitaj al tiaj temoj, kiaj geometrio, arĥitekturo, laboriloj, mezurinstrumentoj, optikaj instrumentoj, meĥaniko, armiloj ktp. Aliflanke, tute mankas paĝoj pri multe pli ofte bezonataj temoj de la speco manĝiloj, kuiriloj, kudrado kaj simile.

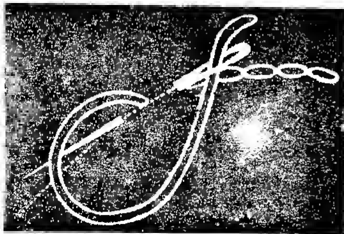
Verŝajne la kialo estas simple tio, ke tradicie virinaj okupoj estas malpli prestiĝaj ol tiuj de viroj. La vortprovizo, kiu rilatas al ili, ne ricevas egale seriozan traktadon en PIV. Amboso meritas ilustraĵon, sed gladilo ne!

Nun por almenaŭ parte forigi tiun mankon, jen kvizo pri kudro-terminoj. La ilustraĵoj kaj terminoj estas prenitaj el la libreto **Kudra kaj trika terminaro** de M. kaj V. Verda (2a eld: Esperanto Press, Ontario, 1960).

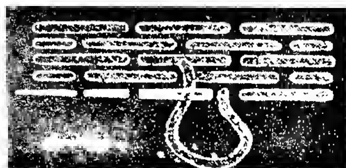
Ni montras sube la jenajn kudrerojn. Ĉu vi povas ligi al ili la ĝustajn nomojn?

Ĉena
Kruca
Kontura
Pleniga
Muŝpaŝoj aŭ kokspuro
Petala
Retroira
Rand(bind)a
Fiŝosta (ankaŭ pleniga)
Galopa aŭ kuranta

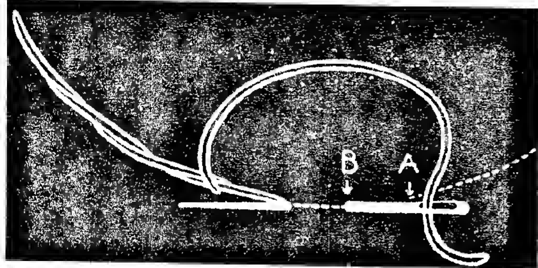
La solvo troviĝas sur paĝo 16.

A: ______________________

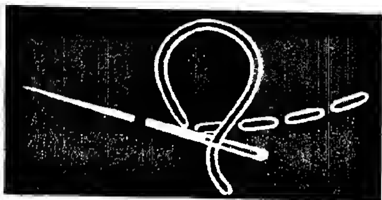
B: ______________________

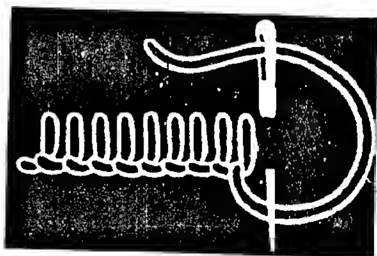
C: ______________________________

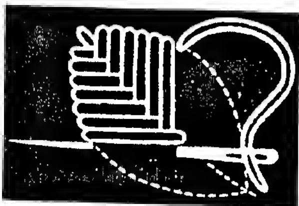
Ĉ: ______________________

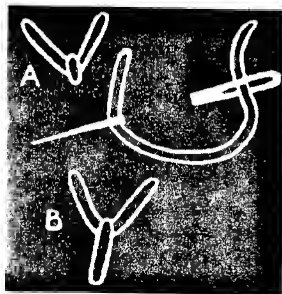
D: ______________________

F: ______________________

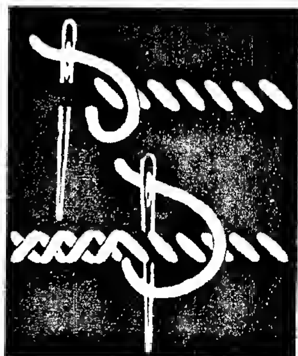
E: ________________

G: ________________

Ĝ: __________

H: ________________

Antaŭen kaj...

LABORO

En la dek ŝtatoj de la Eŭropa Komunumo troviĝas 32 milionoj da virinoj, kiuj laboras kontraŭ salajro. Frue en 1984, komisiono de la EK faris esploron pri iliaj spertoj kaj opinioj rilate al sia laboro. La rezulto estis resumita en ĵus aperinta raporto de la komisiono.

La raporto konkludas, ke la plejmulto el ĉiuj laborantaj virinoj estas kontentaj en sia nuna posteno. Tri kvaronoj opinias, ke ilia laboro donas iom da respondeco kaj bone utiligas iliajn kapablojn. Tamen 57% sentas sin en malavantaĝa situacio kompare kun viraj kolegoj, precipe rilate al promociado kaj salajro, kaj parte ankaŭ pro malplia ebleco ricevi pluan trejnadon kaj krom-pagojn.

La ĉefa timo de la dungitinoj rilatas al senlaboreco. Duono el ĉiuj private dungitaj virinoj (do, ne tiuj, kiuj laboras en ŝtataj aŭ komunumaj postenoj) kredas, ke ili eble perdos sian laboron en la venontaj du jaroj. Po unu laboranta virino el kvar opinias, ke se necesos maldungi laboristojn en ŝia laborejo, oni pli verŝajne maldungos virinojn ol virojn.

Rilate al teĥnologiaj ŝanĝoj, po kvar virinoj el dek atendas, ke tiuj influos ilian laboron. Direktorinoj, administrantinoj kaj oficistinoj ĝenerale opinias, ke ili devos retrejniĝi, sed ke poste la laboro estos sufiĉe interesa kaj ke ili havos pli altajn kvalifikojn. Do ili estas sufiĉe optimismaj pri tiu demando. Manlaboristinoj, tamen, timas ke teĥnologiaj ŝanĝoj plialtigos la riskon pri senlaboreco.

Malmultaj virinoj interesiĝas pri la ebleco, ke la nova teĥnologio permesos al ili labori en sia hejmo. Nur 9% diris, ke ili eventuale volus fari tion.

MALJUNECO

La situacio de maljunaj virinoj ricevas simpatian traktadon en la libro "Rigardu en miajn okulojn: maljunulinoj, maljuniĝo kaj aĝo-diskriminacio". La libro estas verkita de Barbara Macdonald [barbra makdoneld] kaj Cynthia Rich [sintja riĉ], kiuj mem aĝas respektive 72 kaj 52 jarojn.

La verkistoj rigardas la problemojn de maljunaj virinoj en la okcidenta socio, kie ne nur viroj sed ankaŭ la pli junaj virinoj emas ignori aŭ diskriminacii ilin. Tial maljunulinoj provas prezenti sin kiel pli junajn kaj belajn; tio signifas, ke ili ne akceptas sin mem.

La verkistoj donas jenajn konsilojn:
◇ Ne atendu, ke pli aĝaj virinoj servu vin, aŭ ke vi servu ilin.
◇ La virina movado devas reprezenti ĉiujn "ne-videblajn" grupojn.
◇ Ne sentu kulpon rilate al pli aĝaj virinoj.
◇ Ne kredu la misgvidajn stereotipojn pri maljunulinoj, kiuj troviĝas en la amaskomunikiloj.
◇ Memoru, ke la maljunulino ne estis ĉiam maljuna.

La libro estis eldonita en San-Francisko de Women's Press Ltd en 1984.

CIRKUMCIDO

En Britujo estas fondaĵo por esploro kaj evoluigo de virina sano (FORWARD, Africa Centre, 38 King Street, London, WC2E 8JT). Ĝi agas kontraŭ virina cirkumcido, kaj pro tio instigis parlamentan leĝ-projekton en aprilo 1984. Sed tiu malsukcesis pro amendo, kiu celis distingi inter kosmetika ĥirurgio, farita al virinoj kaj junulinoj pro psikologiaj kialoj, kaj ĥirurgio, petita de afrik-devenaj virinoj pro religiaj, kulturaj kredoj. La brita komisiono por rasa egaleco montris, ke tio estas diskriminacia, kaj tial la leĝprojekto malsukcesis.

TELEVIDO

Ĉe la televido, 96% el ĉiuj teĥnikaj laboroj estas farataj de viroj. Nur po 1 virino el 150 havas direktoran postenon, kompare kun po 1 viro el 25. Studo pri 24 televidaj kompanioj en la naŭ landoj de la EK montris nur 134 virinojn en postenoj, kiuj donus al ili la rajton fari decidojn.

Tiuj informoj aŭdiĝis dum seminario pri "Virinoj kaj televido" organizita de la Institucio de Socialaj Sciencoj de la Sendependa Universitato de Bruselo.

La partoprenantoj menciis plurajn problemojn. Unu el la plej gravaj estas kiel kombini karieron kun familio. Multaj televidaj direktorinoj estas needziniĝintaj kaj ne havas infanojn.

Nur 14,5% de televidaj ĵurnalistoj estas virinoj, kaj kutime ili estas malpli "moviĝemaj" ol la viroj. Tri kvaronoj de ili estas ĉirkaŭ 30-jaraj, 90% havas malpli ol 40 jarojn. Apenaŭ vidiĝas virinoj kun pli ol 50 jaroj, kvankam ne mankas viraj raportistoj de tiu aĝo. Cetere, 35% de la viraj raportistoj portas okulvitrojn, sed neniuj virinaj.

En televidaj anoncoj viroj kaj virinoj aperadas en stereotipaj roloj. Ĝenerale la viro konsilas kaj la virino aĉetas. Oni montras virojn ĉe la laboro, virinojn en la hejmo.

Oni sciigos eŭropajn televidajn kompaniojn pri la konkludoj de la seminario.

ANGLAJ LECIONOJ

Ekzistas kurso por lerni la anglan lingvon intencita aparte por virinoj. La kurso estas verkita de virinoj por virinoj, kaj baziĝas sur ĉiutaga lingvouzo. Ĝi utiligas vid- kaj son-bendojn kaj prezentas tiajn temojn: virinoj en la kinejo, en la historio kaj ĉe la laboro. La kurso estas malmultekosta, kaj inkluzivas loĝ-adon kun anglalingva familio. La adreso estas: Canterbury English Studies Association, 21 Monastery Street, Canterbury, Kent, CT1 1NJ, Britujo.

(Estus bele, se ni povus iam raporti similan kurson por lerni Esper-anton!).

Informojn provizis:
"Women of Europe", Supl. n-ro 20; Betty [beti] Manson, Usono; David Curtis [dejvid ketis], Britujo; "Women of Europe" n-ro 41.

...malantaŭen

NAJROBO 1985

PORTEMPA CENTRO DE LA VIRINA MONDO

Anita Lindblom, Svedujo

Dum tri semajnoj en julio Najrobo estis la loko de la UN-konferenco fine de la Virina Jardeko. La konferenco estis taksita kiel sukcesa, ĉar ĝi finiĝis en unueco - nu, unueco kun ĉeflankaj grumbloj. La konferenco estis sufiĉe bone raportita en la amaskomunikiloj, same kiel Forumo 85, la renkontiĝo de la neregistaraj organizoj.

Mi intencas raporti el du diversaj vidpunktoj: kiel esperantistino kaj kiel virino.

La konferenco estis registara afero, kie tro ofte viroj aŭ „virino de viro" (edzino, filino aŭ fratino de potenca viro) reprezentis sian landon. Por aŭskultinto de komitatkunsidoj dum pluraj Universalaj Kongresoj, tiuj komitatkunsidoj ŝajnis ne tre efikaj. Dum la kvardek kvin minutoj kiam oni traktis la tiklan punkton pri diskriminacio, trifoje la elektronika ekipaĵo de la interpretistoj malfunkciis, unufoje oni komentis detalon el la rusa traduko kaj unufoje el la franca.

La Forumo estis tute alia aranĝo. Laŭ la statistiko dektrimil sescent virinoj reprezentis virinajn aŭ pacajn organizojn, aŭ simple sin mem. Neoficiale oni menciis eĉ dudekmil. Kial? Ĉar ofte nomŝildo ĉiutage aperis sur la brusto de nova persono. En multaj vilaĝoj oni uzis tiun sistemon, ĉar estis nek mono nek tempo por ĉiuj virinoj partopreni, do ĉiun tagon novaj virinoj venis al la Forumo.

Ĝenerale la partoprenantoj ne reprezentis la ordinaran virinon de la mondo. Por tio ili estis tro bone edukitaj kaj tro bonfartaj. Sed estis reprezentantoj de ĉiuj sociaj tavoloj.

La Forumo funkciis kiel granda malfermita universitato, kie diversaj flankoj de virina vivo lige al ekonomio, kulturo, religio kaj politiko estis prilumigataj.

Kiel esperantistino mi kompreneble notis, ke la plej parolemaj virinoj dum la diversaj renkontiĝoj kaj prezentadoj, kiujn mi ĉeestis, venis el angleparolantaj grupoj. Certe oni povas diri la samon pri la franc- aŭ hispan-lingvanoj en franc- aŭ hispan-lingvaj renkontiĝoj, sed tiajn mi ne ĉeestis. Ĉu oni rajtas diveni, ke ilia vigleco ne dependis nur de iliaj pli grandaj konoj kaj spertoj?

Kiel virino mi volas diri, ke la etoso estis rava. Mi ne atendis tiom da ĝojo. Mi atendis diskutemon kaj trovis ĝin abunde. Mi estis trafita de la forto kaj beleco de multaj saĝaj virinoj. Mi estas certa, ke la virinoj de la mondo havas bonan eblecon progresi en sia laboro por evoluo kaj egaleco, ĉar kune ni estas fortaj kaj per ĉi tiaj renkontiĝoj ni fariĝas videblaj.

◇ NOVAĴOJ NOVAĴOJ NOVAĴOJ NOVAĴOJ NOVAĴOJ NOVAĴOJ ◇

Kun granda kontento ni informas, ke unu el la japanaj kunlaborantoj de SkE, s-ino Yamakawa Setuko, naskis sian unuan filon, Ryôhei, je la 8a de februaro. S-ino Yamakawa, kun Hukunaga Makiko, fondis japanan laborgrupon, kiu regule eldonas nian revuon SkE en la japana.

De ĉi tiu numero, SkE regule aperos en sonbenda formo por blindaj interesiĝantoj. Anne Amblès sursonbendigos la tekstojn laŭ peto de aktivaj virinoj en la itala sekcio de LIBE (Ligo Internacia de Blindaj Esperantistoj).

Aktivaj virinoj nun disponas pri 12-lingva flugfolio, kiu klarigas, kial Esperanto estas aparte utila por virinoj. La flugfolio estis eldonita de la Komisiono pri Virina Agado (KVA) de UEA, kiu ricevis subvencion de 500 guldenoj de la Institucio Hodler por tiu celo. Ĝi estas verkita en la jenaj lingvoj: Esperanto, germana, sveda, franca, angla, portugala, nederlanda, hispana, bulgara, rusa, japana kaj lingala. Interesatoj povas ricevi kvanton de la flugfolio senpage por disdonado dum virinaj renkontiĝoj kaj similaj okazaĵoj. Bonvolu peti ĝin de: Märtha Andréasson, Lilla Tolsered Pl. 2265, S-425 90 Hisingskärra, Svedujo.

PATRINECO KAJ PROFESIO:
Ĉu la kombino eblas?

Ĉi tiu estas la lasta parto de tiu serio, per kiu ni jam regalis vin en la du *antaŭaj numeroj*. *Temas pri respondoj* al demandilo sendita al pluraj legantinoj de SkE, en kiu ni demandis pri la problemoj kombini eksteran laboron kun prizorgado de infanoj kaj domtaskoj.

FRANCUJO:

Mi havas unu filinon preskaŭ *19*-jaran. *Kiam ŝi naskiĝis*, mi estis instruistino en Alĝerio. Mi ĉesis labori 15 tagojn antaŭ la nasko ĝis tri monatoj post ĝi. Mi estus preferinta ĉesigi la profesian laboron dum pluraj jaroj. Sed niaj financaj vivrimedoj ne ebligis tion. Fakte tio okazis kelkajn jarojn poste, kiam ni revenis al Francio (Cendrina estis 3½-jara). Mi profesie *relaboris kiam ŝi estis ok-jara*.

Mi fakte ne tro scias, ĉu mia intenco patriniĝi influis (aŭ ne) mian sintenon pri edukado... Komprenebla, ĉar mi deziris bebon, tio entute influis la rilaton patrino/infano. (Kiam oni ricevas bebon ne deziratan, tiu rilato *verŝajne ne same* kontentigas!).

Esti patrino ne influis mian sintenon al profesia laboro. Sed, male, tiu lasta influis mian sintenon al mia infano: post ses horoj *kun* la geknaboj de aliuloj (kaj daŭre hejme pro korektado, kursopreparado...), mi ne plu havis sufiĉe da pacienco por zorgi bone mian propran infanon.

Hodiaŭ, mi rifuzus duonpartigi mian tempon inter infano kaj faklaboro. Mi atendus *pli oportunan monan situacion* cele al ĉesigo de profesia laboro, ĝis mi sentus aŭ deziron zorgi pri aliaĵoj, aŭ tion, ke la infano ne plu tiom bezonas min. (La du aferoj estas ligitaj, tutcerte!).

SOLVO de la kudra kvizo sur p. 10-11:

A: Retroira. B: *Pleniga*. C: Kontura. Ĉ: Petala. D: Galopa aŭ kuranta. E: Fiŝosta (ankaŭ pleniga). F: Rand(bind)a. G: Muŝpaŝoj aŭ kokspuro. Ĝ: Ĉena. H: Kruca.

Mi tute ne havis problemojn, kiam Cendrina estis juna. Araba virino vartis ŝin dum nia neĉeesto: 4 horojn tage. Eĉ Ĵak prizorgis la bebon (ne tro, ĉar mi preferis fari mem... Vidu kiel povas kongrui geedzoj: unu iom falokrata*, la alia...?).

Anekdoto: Ĵak - do - manĝigis Cendrinan (tagmeze). Verŝajne li neniam ekkomprenis la beban lingvaĵon aŭ sintenon. Kiam ŝi rifuzis daŭre engluti (kiel la patro tamen insistadis), ŝi tutsimple elsputis vizaĝen al Ĵak la ĵus enbuŝigitan nutraĵon. Ĉiutage, kiam mi rehejmiĝis, mi aŭdis: „**Via** filino kraĉis al mia vizaĝo!". Viro, vere, ne indas prizorgi bebon!

Domtaskoj (aĥ!): En Alĝerio, la virino kiu vartis Cendrinan en nia neĉeesto prizorgis ilin. Kiam mi ne plu faklaboris, mi **ĉion** faris - grumblante - sed tamen faris. Kiam mi denove profesie laboris (en oficejo), mia kunulo partoprenis - ne duonparte (ne troigu ni, inoj!! hm!) - sed almenaŭ ĉiam, kiam mi petis. Jes ja necesis (-as), ke mi petu... (Tio certe ne surprizas vin, ĉu ne?).

Nia loĝejo kaj tiu de la gepatroj kaj avino de Ĵak najbaris. Do kiam Cendrina malsaniĝis, kiam ni estis for pro iu ajn kialo, ŝi iris al siaj geavoj. Same dum libertempo.

Ĉu mi spertis diskriminacian sintenon ĉe dungantoj pro la infano? Jes, ne... Kion diri? Oni efektive kutimas demandi al virino: „Ĉu vi havas infanojn?". (Fakte laŭ ĝisnuna tradicio, plejofte la patrino zorgas la malsanajn infanojn!). Ĉu temas pri diskriminacio?

Ni ne forgesu, ke ni vivas en kapitalisma lando, kaj - laŭ tiu vidpunkto (eĉ se mi aspektas/us iom reakcia) - mi aldonas ke mi, kiel dungisto, hezitus dungi al grava posteno virinon kun infanoj. Tial, tute ne pro diskriminacio (feliĉe!), kiel estro de entrepreno estas tute logike pensi pri estontaj problemoj.

Estus interese, kompreneble, analizi la vidpunkton unuflanke de la dungantoj (mi ja iomete skizis tion), kaj aliflanke de la dungitoj laŭ ties specifa situacio. (Mi ne havas emon al tio, kaj plie, ĝi ne estas la nuna traktata temo).

Iĝu ni ŝtatoficist(in)oj. Tiel ni ne havos tiajn problemojn!!

...aliajn komentojn? Ne - nur banalaĵo: Estas grava entrepreno naski infano(j)n.

Armelle Le Puil-Lequint [armel l'pŭil l'ke]

* Falokrato: viro kiu opinias, ke pro sia vireco li superas virinojn. Tiu vorto estas prenita rekte el la franca. Eble pli bona formo en Esperanto estus **kacokrato.**
ab

POLLANDO:

(Por faciligi la legadon, la mallongaj respondoj al la demandilo estas aranĝitaj en la formo de kontinua teksto)

Mi havas du gefilojn, de 23 kaj 33 jaroj. Antaŭ ilia nasko mi laboris en oficejo kaj poste daŭrigis en la sama posteno. Pro la naskoj mi ĉesis labori dum entute kvin jaroj. Tio ne akordiĝis kun mia deziro.

Mi opinias, ke mia intenco fariĝi patrino negative influis mian sintenon al mia edukado kaj profesia laboro.

Mia edzo tute ne helpis pri la prizorgado de la infanoj kaj la domtaskoj, ĉar li studis.

Dum miaj laborhoroj la infanoj estis en infanvartejo. Posttagmeze mi ilin prenis de tie, kuiris manĝaĵojn kaj prizorgis diversajn aliajn aferojn hejmajn. Dum la lernejaj ferioj, la infanoj estis kun la avino. Kiam ili estis malsanaj mi restis hejme. Mi ricevis la kutiman salajron dum la tuta tempo laŭ kuracista atestilo.

La fakto, ke mi havis infanojn, influis mian elekton de laboro. Mi ne elektis pli respondecan laboron por havi pli da tempo kun la infanoj. Mi ne spertis diskriminacion ĉe dunganto pro tio, ke mi havis infanojn.

De kiam mi havis infanojn, la situacio en mia lando ŝanĝiĝis. Junaj patrinoj rajtas je pli longa pagata libera tempo (tri jaroj) post la nasko. Tamen, la provizado de infanvartejoj estas nuntempe nekontentiga. Ne estas facile ricevi lokon kaj la kostoj estas tre altaj, pli altaj por familioj kun nur unu aŭ du infanoj. La horoj ne por ĉiuj estas taŭgaj kaj somere la vartejoj estas fermitaj, ĝenerale dum unu monato. Sed la prizorgado estas plejparte kontentiga.

SVEDUJO:

Kiom da gefiloj vi havas, kaj de kiuj aĝoj? Mi havas kvar plenkreskajn infanojn, kaj ok genepojn.

Kio estis via profesio antaŭ ol vi naskis? Mi laboris en oficejo.

Dum kiom da tempo vi ĉesis labori profesie pro la nasko de viaj infanoj? Mi ĉesis labori dum 14 jaroj.

Ĉu tio akordiĝis kun via deziro? Laŭ la cirkonstancoj jes, ĉar neniu povas labori ekster la hejmo kun kvar malgrandaj infanoj. Mi povas diri ke mi ne planis havi tiom da infanoj. Sed kiam ili tamen venis mi devis prizorgi ilin kiel eble plej bone.

Ĉu vi opinias, ke via intenco fariĝi patrino influis vian sintenon al via edukado aŭ profesia laboro? Tute ne, kaj kiam mi estis en la lernejo la mono influis mian sintenon al la edukado. Tio signifas ke miaj gepatroj ne havis sufiĉe da mono por ke mi daŭrigu la studadon. Eĉ por ke mi vizitu la mezgradan lernejon, ili vere oferadis. Nuntempe estas aliel, nun tio kostas nenion kaj oni povas elekti laŭ volo kaj kapableco.

Kiun parton prenis via edzo en la prizorgado de la infanoj? Li faris preskaŭ nenion.

Kiun parton li prenis/-as en la domtaskoj ĝenerale? Li faras preskaŭ nenion rilate al mastrumado. Li riparas la aŭton kaj tondas la razenon. Nu, eble la afero ne estas tiel drasta, sed preskaŭ.

Kia estas la provizado de infanvartejoj en via lando? Nuntempe estas sufiĉe facile ricevi lokon en infanĝardeno, ĉar oni draste altigis la prezon, tiel ke multaj homoj ne havas monon por pagi la restadon tie por siaj infanoj. Anstataŭe oni lasas la infanojn ĉe najbaroj aŭ geamikoj, kelkfoje ĉe geavoj. La kvalito de la infanvartejoj laŭ mia scio estas bona, sed lastatempe malboniĝis, ĉar oni (por ŝpari monon) altigis la nombron da infanoj en ĉiu grupo. Pro tio la instruistinoj ne kapablas doni al ĉiuj infanoj la necesan prizorgadon. La horoj estas taŭgaj por tiuj, kiuj laboras en oficejo, lernejo ktp, sed ekzemple por flegistinoj povas esti malfacile, ĉar ilia labortempo estas neregula kaj dum sabato/dimanĉo la infanvartejoj ne estas malfermitaj. Dum la somero multaj estas fermitaj, sed tiam oni provas transloki tiujn infanojn, kiuj bezonas lokon, al najbara vartejo.

Kio okazas dum la lernejaj ferioj kaj kiam la infanoj estis malsanaj? Kiam la infanoj estas malsanaj la gepatroj (unu el ili) rajtas resti hejme, kun salajro, dum kelkaj tagoj jare. Dum ferioj, se la infanvartejo estas fermita, oni devas plani sian libertempon dum tiu tempo por mem prizorgi la infanojn. Eble la gepatroj dividas inter si la prizorgadon.

Kiel vi mem aranĝis la prizorgadon de viaj infanoj dum la tago? Mi restis hejme ĝis miaj infanoj estis sufiĉe grandaj por mem prizorgi sin. Aŭ pli ĝuste, ĝis la plej maljuna povis prizorgi dum kelkaj horoj la plej junajn. Mi komencis labori ekster la domo dum kelkaj horoj tage, kiam mia plej juna komencis la lernejon.

Ĉu la fakto, ke vi havas infanojn, influis vian elekton de laboreblecoj? Kompreneble, mi devis elekti laŭ miaj eblecoj zorgi pri la infanoj. Komence mi laboris kelkjan horojn kiam ili estis en la lernejo. Mi ne

spertis malfacilaĵojn, ĉar miaj infanoj estis tiel grandaj kaj mi havis bonŝancon ĉar ili ne tro ofte estis grave malsanaj.

Ĉu vi spertis diskriminacian sintenon ĉe dungantoj, pro tio ke via havas infanojn? Jes, mi rimarkas ke estas problemoj, sed ne diskriminacio, kiam la gepatroj laboras ses horojn tage, ĉar ili havas malgrandajn infanojn. Eble ankaŭ pro la neceso resti hejme kiam la infanoj estas malsanaj. Do, nun estas leĝo ke gepatroj (unu el ili) rajtas labori nur ses horojn tage, tamen kun reduktita salajro.

Ĉu vi vidas, ke la situacio por patrinoj en via lando ŝanĝiĝis de kiam vi prizorgis viajn infanojn? Jes, estas multe pli facile. Oni pli bone akceptas la fakton, ke infanoj ekzistas.

Märtha Andréasson

Kial Lidia Zamenhof reiris al Pollando?

Lidia Zamenhof estis ne nur la filino de Zamenhof, sed ankaŭ mem aktiva kaj konata esperantisto. Ŝi tradukis kelkajn verkojn el la pola kaj angla, inkluzive de la fama romano de Sienkiewicz **Quo vadis?** (tr. 1933). Ŝi estis aktiva en la bahaa movado, kaj ankoraŭ havebla estas ŝia traduko de la libro **Bahá'u'lláh kaj la nova epoko** de J E Esslemont (tr. 1930), klasika verko pri la historio kaj doktrinoj de bahaismo.

Neklarigita mistero ĝis nun estis ŝia decido lasi Usonon, kie ŝi loĝis dum iom da tempo, por reiri al Pollando en la fino de 1938. Tiu movo rezultigis ŝian morton. Ŝi, kun preskaŭ ĉiuj aliaj membroj de la familio Zamenhof, estis arestita kelkajn tagojn post la nazia okupo de Varsovio. Ĉiuj mortis en la koncentrejoj. Post la milito sciiĝis, ke la nazioj aparte persekutis la membrojn de tiu familio, eĉ preter la fakto, ke ili estis judoj.

Nun klariĝis la kaŭzo de ŝia reiro al Pollando - aŭ almenaŭ de ŝia foriro el Usono. Inter la heredaĵoj de usona esperantistino, kiu mortis lastatempe, troviĝis letero de Lidia Zamenhof al usona esperantisto, Charles Wit [ĉarlz ŭit]. En tiu letero (kies kopio estis sendita al SkE de Charles Power [ĉarlz paŭr]), ŝi klarigas, kial ŝi devos lasi Usonon: ĉar ŝi kontraŭleĝe akceptis pagitan laboron, kion ŝi ne rajtis fari per sia vizo de vizitanto. Pro la intereso de tiu letero, ni aperigas ĉi tie kopion de la tuto.

Lidia Zamenhof
c/o s-ino Quinlan
128 Remsen Street
Brooklyn, N.Y.

Cleveland, la 25an de oktobro 1938

D-ro Charles R. Witt,
860 So. Morton Ave.,
Los Angeles, California

Kara Samideano,
Mi ricevis vian leteron de la 15a de septembro kun tiel plaĉa sugesto, ke mi vizitu Kalifornion. Nu, mi respondos tre simple: mi estus treege feliĉa, se tio estus ebla, kaj mi estas absolute certa pri bonaga laboro de niaj bravaj kaliforniaj samideanoj.

Tamen okazis io, kio tute malebligas tion kaj nuligas ĉiajn planojn pri mia plua restado en Usono: la registaro rifuzis plilongigi mian restadpermeson, kiu validis ĝis la 30a de septembro. Komence oni postulis, ke mi forlasu la landon antaŭ la 10a de oktobro; poste, dank' al penoj kaj klopodoj de s-roj Dodge kaj Leahy, oni permesis al mi restadi ĝis la 3a de decembro, por fini la komencitajn kursojn. Tio estas tiom pli granda favoro, ke, kiel ni eksciis, la kaŭzo de la rifuzo estas tio, ke mi ... agadis kontraŭleĝe! Oni diris en Washington al s-ro Dodge ke kun la "vizo de vizitanto", kiun mi ricevis de la usona konsulo en Parizo, mi rajtas ĉi tie plenumi nenian pagatan laboron kaj ke farante tion mi agis kontraŭleĝe. Vi povas imagi, kia surprizego tio estis por ni! La konsulo en Parizo certiĝis ĉiamaniere, ke mi ne intencas resti nedifinite en Usono, sed mi tute ne sciis pri tiu malpermeso rilate al posedantoj de la vizo de vizitanto.

Mi do finos la kursojn, kiujn mi nun gvidas ĉi tie, kaj mi finos ilin ĉirkaŭ la 10a de novembro, kaj poste mi forlasos Amerikon. Ĉu mi iam revenos? ... Nur Dio Ĉioscia konas Siajn proprajn planojn. Kaj mi jam spertis iafoje, ke planoj, kiujn mi mem faras, kial ajn ellaboritaj ili estas kaj kiel ajn saĝaj ili ŝajnas al mi, estas iafoje renversataj kiel dometo el kartoj kaj anstataŭe estas starigitaj novaj planoj, kiujn mi ne planis. Kaj tial, malgraŭ la sento de malagrabla surprizo, mi penas serene akcepti la okazintaĵojn. Mi iros unue en Polujon, verŝajne ĉirkaŭ la 20a de novembro. Poste, mi ne scias ankoraŭ; eble mi reiros Francujon, kie mi laboris dum kelkaj jaroj, kaj eble iaj aliaj planoj disvolviĝos.

Certe, mi bedaŭras ne viziti Kalifornion kaj ne konatiĝi kun la tiesj samideanoj. Mi renkontis en Green Acre f-ino<n> Clara Weird, kaj ankaŭ ŝi multe insistis, ke mi venu.

Do nur de malproksime mi salutas vin plej kore, kara Samideano, kaj restas sincere via

Lidia Zamenhof

KELKAJ KAŬSTIKAJ KOMENTOJ PRI INTERNACIA VIRINA TAGO

rm 9x

Leginte la priskribon de Internacia Virina Tago (IVT) en n-ro 12 de SkE, mi demandis min, kial revuo dediĉita al serioza traktado de la rolo de la virinoj en la nuntempa socio okupiĝas pri tiu leĝera temo. Por paroli klare kaj malkaŝe, miaopinie IVT estas samspeca blufa ĉarlatanaĵo kiel Patrina kaj Patra Tagoj. La celo de tiuj unufojaj en la jaro eventoj estas memorigi, ke la koncernaj homoj meritas apartan traktadon, sed ŝajnas hipokrite koncentri sentojn de honoro, respekto, estimo, amo ks. dum nur kelkaj horoj de unu tago en la jaro. Same kiel la festado de naskiĝ-datreveno aŭ nomtago, IVT kaj aliaj similaj tagoj - en Usono estas eĉ Tago de la Arboj - havas nur efemeran efikon. La tago post IVT estas identa al la tago antaŭ ĝi.

Por mi IVT estas relative nova afero, ĉar dum la unuaj kvar jardekoj, kiujn mi pasigis en Usono, mi neniam aŭdis pri ĝi. Povas esti, ke kelkaj virinaj grupoj tie solenis IVT, sed ili verŝajne faris tion tiel silente kaj diskrete, ke mia atento neniam estis altirita. Ankaŭ kiam mi vojaĝis kaj loĝis en diversaj eŭropaj landoj de 1959 ĝis 1966 mi ne memoras pri iu okazaĵo aŭ manifestacio rilatanta al speciala virina tago. Nur post kiam mi ekloĝis en Hungario en 1971, mi havis okazon observi, kiel IVT funkcias, ĉar la festo estis organizita ĉiun marton en la laborloko de mia edzino kaj ankaŭ en mia. En la institucio, kie mi laboras, IVT estas tuttaga projekto. Antaŭtagmeze la sindikato mobilizas siajn membrojn por prepari florojn kaj donacojn kaj aĉeti frandaĵojn kaj trinkaĵojn (ankaŭ drinkaĵojn!); la konsumado daŭras la tutan posttagmezon. Mi forgesis mencii, ke dum la semajno antaŭ IVT, viroj ricevas „inviton" kontribui monon por kovri la elspezojn.

Tiuj IVT-festoj, kiujn mi spektis, ne impresis min solene. Post ŝablona paroladeto farita de unu el la viraj funkciuloj, sekvas ingestado de la kukoj kaj alkoholaĵoj, interrompita de babilado kaj ridado. Kelkaj, sed ne ĉiuj, viroj ĉeestas por rehavi sian kontribuaĵon en likva formo. Sen ombro da dubo tiuj IVT-oj estas tre distraj okazaĵoj kun agrabla etoso, en kiu dronas ĉies problemoj kaj zorgoj.

Ankaŭ la plejmulto da priskriboj publikigitaj en SkE pri IVT en diversaj landoj emfazas la plezuran kaj amuzan aspektojn de la festo. Nur kelkloke trapenetras la nocio, ke IVT estas okazo por okupiĝi pri pli gravaj aferoj ol sidadi sur la postaĵo por trinketi kafon kaj flari florojn. La organizado de mitingoj kaj surstrataj manifestacioj favore al homaj rajtoj, malarmado, paco ks. estas multe pli pozitiva agado. Sed kial nur dum IVT kaj kial nur fare de virinoj?

Se la akirado de egalaj rajtoj por virinoj estas relative malpli facile en kapitalismaj landoj ol en socialismaj socioj, kiel oni plurfoje asertas sur la paĝoj de SkE, kiel klarigi la preteratenton de IVT en Okcidenteŭropo kontraste kun ĝia fanfarona festado en la orienteŭropaj landoj? Ĉu povas esti, ke la virinoj de la nesocialisma mondo estas pli realecaj kaj malpli hipokritaj, ĉar ili konstatas, ke IVT neniel povas influi la disvastiĝon kaj intensecon de seksa diskriminacio en iu socio?

Epilogo

En la kvara numero de **Hungara Vivo** (1985) estas artikolo titolita „Virinoj en Hungario", kiu informas pri la historio de la agado por egalaj rajtoj kaj la atingoj de virinoj post la liberiĝo de la lando en 1945. Tamen, evidentiĝas, ke ĉio ankoraŭ ne estas tute kontentiga. Diskriminacio ja ekzistas. Ekzemple, malpli granda socia prestiĝo karakterizas profesiojn, en kiuj la proporcio de virinoj estas alta (63% de vendistoj, 79% de bazlernejaj instruistoj). Tiu speguliĝas ankaŭ en la salajroj, kiuj estas 20-25% malpli altaj ol tiuj de viroj. La virinoj troviĝas en malavantaĝa situacio pro sia malpli alta instruiteco, aŭ simple ĉar ili estas virinoj. Inter ĉiuj faktoj kaj statistikoj ne estis unu vorto pri IVT kaj kiel ĝi povas kontribui al la plenumo de la abundaj taskoj, kiujn la virina movado alfrontos dum la sekvaj jaroj kaj jardekoj.

Bernard Golden, Hungarujo

PRI LINGVA SEKSISMO

Ĉu ni vere bezonas sufikson por esprimi sekson? Ĉiujn aliajn homajn ecojn ni tute kontentige priskribas **adjektive**. Ni parolas pri katolika kelnero, pri nigra ŝoforo, pri kalva prezidanto aŭ pri samseksema komputeristo; kaj ni ne postulas sufikson por specifi religion, haŭtkoloron, harmankon aŭ aminklinon. Kial do ni uzu sufikson nur kiam temas pri sekso?

Mi proponas, ke ni tutsimple **bojkotu** la inan sufikson. Se nepre necesas indiki sekson, ni uzu la adjektivon "ina" aŭ la substantivon "ino", paralele

kun "vira" kaj "viro". Ni do parolu pri ina kelnero same kiel pri vira ŝoforo.

Sed ni faru tion sole nur se la senco nepriĝas seks-indikilon; alie ni uzadu ĉiam neŭtran terminon. Jes, ni diru, ke Margaret Thatcher [taĉa] estas la unua ina ĉefministro de Britio (nome, ĉiuj antaŭaj estis viraj); sed ni diru, ke ŝi fariĝis brita ĉefministro en 1979.

Bojkotado de la ina sufikso neniel kontraŭus la Fundamenton - la sufikso restus principe valida, sed ĝi grade-grade forvelkus kiel arkaismo.

Kompreneble restos izolaj esceptoj, kiel frato/fratino kaj patro/patrino. Sed ŝajnas probable, ke tiuj malmultaj esceptoj finfine cedos lokon al pli neŭtralaj formoj. Kaj se ne, ni povos senĝene toleri unu-du bagatelajn kuriozaĵojn, ĉu ne?

La neŭtra pronomo estas iom pli tikla demando. Miaopinie, nova pronomo (kiel "zi") havus absolute nenian esperon pri vasta akceptiĝo en la nuna situacio, ĉar la bezono por tia pronomo ankoraŭ ne estas ĝenerale agnoskata.

Nu, ni estu ruzaj! La viroj plejparte ne konscias, ke la neŭtra uzo de "li" estas ĝene seksisma. Bone do - ni helpu ilin: ni sisteme kaj konsekvence ekuzadu "ŝi" kiel neŭtran pronomon! Ni ekzemple skribu: "Se iu leganto deziras fotokopion, ŝi sendu respondkuponon", aŭ "Kiam membro de la komitato volas preni la parolon, ŝi levu la manon".

Tiu esprim-maniero, kvankam nekutima, estas tute bonorda kaj laŭfundamenta - la Fundamento fakte ne preskribas, ke "li" estu la neŭtra formo. Sed ĝi ĝenos multajn virojn, kiuj protestos, ke ne ĉiu leganto estas ino. Tio donos al ni la okazon klarigi, ke la rutina uzado de neŭtra "li" estas same ofenda al multaj inoj!

Se ni tiel konsciigos la virojn, ke seksisma pronomo estas ĝenaĵo, mi estas certa, ke baldaŭ "nature" evoluos nova neŭtrala formo, sen kia ajn perforto niaflanke. Kaj se ne, almenaŭ ni estos kreintaj konvencion, ke ambaŭ pronomoj povas esti indiferente uzataj en neŭtra senco.

Kiam temas pri lingvaj ŝanĝoj, iom da ruzado estos pli efika, ol brua perfortado. Ni do agu delikate, takte - kaj ruze!

Dermod Quirke [kverk], Britujo

◇ Se vi scivolas, kiel sonas "ŝi" kiel neŭtra pronomo, legu la artikolon "Gepatroj ne bezonas resti hejme" (p. 4-8), en kiu troviĝas la unua eksperimento pri ĝia uzo.

ab